

LICHTJES, SLINGERS & VERHALEN. Praktijkboek voor vieringen in de basisschool; door *Marita Nijenhuis* en *Nan Sikkel* (redactie); met ill. van *Yvonne Jagtenberg*. NZV, Hilversum, 2001. ISBN 90-6986-234-4. 256 blz., f 59,95.

Lichtjes, slingers & verhalen is in verschillende opzichten een formidabel boek. Forse afmetingen: 21x29 cm, zeg maar A-4 formaat. Gewicht: ruim 1 kilo. En tussen de stevige full colour voor- en achterkant een stevige en uiterst bruikbare inhoud: maar liefst 50 draaiboeken of bouwstenen voor vieringen in de (protestantse, katholieke en interconfessionele) basisschool, geschreven door meer dan 20 auteurs. Een rijke bron om uit te putten bij vele, vele gelegenheden door het jaar, wanneer er iets te vieren valt. Momenten door het jaar die niet alleen op school, maar ook in bijvoorbeeld parochie of gemeente gevierd worden; ook in deze buitenschoolse situaties kan het bronnenmateriaal in *Lichtjes, slingers & verhalen* uitstekende diensten bewijzen bij de voorbereiding van viermomenten.

Het praktijkboek opent met twee meer theoretisch getinte artikelen: *De geur van warme bijenwas* (van schrijfster Désanne van Brederode) en *In de cirkel van de tijd* (van godsdienstpedagoog Henk Kuindersma). Beide artikelen gaan ieder op eigen manier in op de betekenis van vieren en feesten voor kinderen en brengen het kader aan voor de praktische bouwstenen en draaiboeken waaruit de rest van het boek bestaat. Beide auteurs gaan in op de meest essentiële elementen en voorwaarden om tot een goede viering met kinderen te komen. Désanne van Brederode beschrijft hoe verhalen uit de traditie betekenisvol kunnen zijn voor het leven van kinderen nu, en hoe ze in vieringen vormen kunnen vinden om uitdrukking te geven aan dankbaarheid, verdriet, verwondering, vreugde en emoties. Ervaringen die gebeurtenissen uittillen boven toevallige, te verwaarlozen eenmaligheden (blz. 13). Henk Kuindersma pleit er in zijn inleidend artikel voor dat de school niet alleen een plek is waar kinderen kennis, inzichten en vaardigheden opdoen, maar waar ook plaats moet zijn om elkaar van dichtbij mee te maken en deel te hebben aan elkaars belevingen. De school als leefgemeenschap, die leren en leven omvat en waar de overgangen en gebeurtenissen in de tijd om uitdrukking kunnen en mogen vragen. Kinderen hebben immers een grote behoefte aan rituele verwerking van de emoties die hiermee samenhangen (blz. 17-18)..

Na deze twee inleidende artikelen begint het feest: ruim 225 bladzijden met allerlei bouwstenen en complete draaiboeken voor vieringen. Vieringen rond de grote christelijke jaarfeesten Kerstmis, Pasen, Hemelvaart, Pinksteren; rond belangrijke feesten in jodendom, islam en hindoeïsme; rond allerlei andere momenten zoals de wisseling van de seizoenen, vredesweek, Sinterklaas, Sint Maarten, mensenrechten, kinderboekenweek, opening en sluiting van het schooljaar, carnaval, bevrijdings-, koninginne-, vader-, moeder-, valentijns, anti-racisme-, boomplant-, dieren- en wereld aidsdag; jubilea, verjaardagen, bruiloften, geboorte en overlijden. Aan het begin van ieder vieringsmoment vinden we korte achtergrondinformatie, tips voor de voorbereiding en toelichting op het gebruikte symbool. Daarna volgt – al naargelang de opzet – een volledig draaiboek of worden bouwstenen aangereikt: versjes, liedjes, verhalen, toneelspelen enz. Onderdelen om te doen, om naar te luisteren, om over te praten, om te zingen, om te bidden... overzichtelijk gerangschikt voor onder-, midden- en bovenbouw of voor de hele school. Het meeste materiaal is nieuw ontworpen; voor de liedjes (de meeste met muzieknootatie) is echter nogal eens geput uit bestaand materiaal. Hoeveel en welke je ervan kunt gebruiken, zal afhangen van persoonlijke smaak, voorkeur en mogelijkheden. De suggesties voor vieringen rond islamitische, joodse en hindoeïstische feesten zijn wat anders van opzet. Rond enkele belangrijke feesten in deze godsdienstige tradities zijn grote foto's afgedrukt die door kinderen samen in de groep kunnen worden bekeken. Informatieve foto's (steeds met kinderen erop), die tegelijkertijd iets voelbaar maken van de beleving van deze feesten. Over elk feest wordt summiere achtergrondinformatie, bij de foto's een kijkwijzer en enkele suggesties gegeven om te doen, over te praten, te zingen enz.

Lichtjes, slingers & verhalen is bedoeld voor katholieke, protestantse en interconfessionele scholen. Daar zit de rijkdom, maar misschien soms ook de beperking. Een draaiboek voor een viering rond Lutherdag (31 oktober) zal katholieke scholen wellicht niet aanspreken, omdat deze dag in de katholieke traditie niet wordt gevierd. Om andere reden zal een aantal scholen vieringen rond bijvoorbeeld Valentijnsdag, vader- of moederdag overbodig vinden, omdat ze daaraan geen aandacht willen besteden. Maar zoals geen van de draaiboeken of bouwstenen dwingend zijn, zijn dat ook de aangegeven momenten niet. Je haalt er gewoon uit wat je bruikbaar vindt en goed dunk. Daarvoor is het ook een bronnenboek.

Over vormgeving van boeken kun je twisten. Persoonlijk houd ik niet van met gekleurde inkt gedrukte teksten, zoals in dit praktijkboek. Ik zou zelf liever werken met bijvoorbeeld kopjes, illustraties en kaders in steunkleur en de rest van de tekst zwart. Maar dat is een kwestie van smaak. Jammer vind ik wel dat er achterin het boek geen register is opgenomen van de gebruikte verhalen en liedjes: dat zou de bruikbaarheid ongetwijfeld kunnen verhogen.

Als scholen, gemeenten of parochies naast *Lichtjes, slingers & verhalen* de beschikking hebben over *Schooltijd vieren* (Theo Kersten), zullen zij niet gauw misgrijpen wanneer ze op zoek zijn naar praktische handreikingen voor vieringen met kinderen.